

soc̣a

Vážená pani

Zuzana ČAPUTOVÁ

Prezidentka Slovenskej republiky

V Bratislave, 25. septembra 2019

Vážená pani prezidentka,

Váš úrad kladie na Vás vysoké nároky a my v občianskych organizáciách (Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením, SOCIA – Nadácia na podporu sociálnych zmien, TENENET, o. z.) Vám pri tom držíme palce. Jednou z Vašich úloh je dbať na to, aby nové legislatívne predpisy, ktoré prijíma Národná rada SR neboli v rozpore so základnými normami, na ktorých stojí naše demokratické zriadenie a fungovanie štátu. Aby prijímané normy boli konzistentné, vzájomne sa nevyklúčovali a nevytvárali neriešiteľné situácie pre občana i pre úrady.

Máte na podpis novelu zákona o rodičovskom príspevku, ktorú poslanci schválili dňa 18. 9. 2019. Rodičovský príspevok je štátna dávka, ktorou štát podporuje príjem rodiny po narodení dieťaťa a po vyčerpaní materského príspevku. Zatiaľ čo výška materského príspevku sa odvíja od výšky mzdy a s ňou súvisiacim poistením, rodičovský príspevok je štátnou dávkou, ktorá je pre všetkých poberateľov rovnaká. Zatiaľ.

Novelou zákona sa štátna dávka zvyšuje o dve sumy v závislosti od plnenia novej požiadavky – odpracovaného času. Kto nespĺní 270 dní, dostane nižší rodičovský príspevok. Na Slovensku je mnoho skupín obyvateľiek, ktoré túto podmienku nenapĺňajú: študentky, ktorým sa narodilo dieťa, ženy, ktoré sa starajú o dieťa s postihnutím, ženy pracujúce na skrátenej úväzok či na dobu určitú, nepracujúce ženy atď. Všetky tieto ženy i mnohé ďalšie nedostanú rodičovský príspevok vo výške 380 eur, ale len 270 eur. Napriek tomu, že sa o dieťa riadne starajú.

Vážená pani prezidentka, sme presvedčení, že štátne dávky by mali byť univerzálne, pre všetkých rovnaké. Len v takom prípade budú plniť svoju základnú funkciu, ktorou je znižovanie chudoby u tých najbiednejších. Zvážte, prosím, či novelu podpíšete.

za občianske organizácie

Vladislav Matej

správca nadácie SOCIA

Príloha: Informácia k zákonu Národnej rady Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 571/2009 Z. z.

Informácia k zákonu Národnej rady Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (tlač 1531), ktorý bol schválený Národnou radou Slovenskej republiky uznesením č. 2038 zo dňa 18. 9. 2019 (ďalej len „zákon“).

Podľa dôvodovej správy k zákonu „S cieľom zmierniť rozdiel v strate príjmu zo zárobkovej činnosti rodiča a následne materského sa navrhuje rodičom, ktorí pred narodením dieťaťa vykonávali zárobkovú činnosť, platili poisťné na nemocenské poistenie, resp. boli nemocensky zabezpečení a z dôvodu starostlivosti o dieťa im bolo poskytované materské, poskytovať rodičovský príspevok na zabezpečenie starostlivosti o toto dieťa vo vyššej sume, t. j. v sume 370 eur. Súčasne sa navrhuje zvýšiť rodičovský príspevok aj pre ostatné oprávnené osoby, a to na sumu 270 eur.“.

I. Sociálna podpora (princíp rovnakosti) a sociálne poistenie (princíp zásluhovosti)

Systém sociálneho zabezpečenia stojí na troch pilieroch, z ktorých každý sa riadi predovšetkým jedným z princípov distributívnej spravodlivosti.

Sociálna podpora sa riadi princípom rovnakosti. Rodičovský príspevok v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 571/2009 Z. z. je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa. Základnou filozofiou existencie štátnych sociálnych dávok je sociálna podpora občanom a rodinám, ktorí sú z rôznych, v zásade objektívnych dôvodov v ťažkej finančnej, respektíve životnej situácii.

Sociálne poistenie sa naopak riadi princípom zásluhovosti. Materské je nemocenská dávka sociálneho poistenia, ktorá je pre každú oprávnenú osobu iná a uplatňuje sa tak oprávnene a spravodlivo princíp zásluhovosti.

Rodičovský príspevok je dávka solidárna, ktorá by zo svojej povahy mala patriť každému rovnako. V súčasnom systéme štátnych sociálnych dávok nie je ani jedna diferencovaná spôsobom, akým to zavádza zákon. Zákon tak deformuje systém sociálneho zabezpečenia, kedy princíp zásluhovosti uplatňovaný v sociálnom poistení, uplatňuje aj v oblasti sociálnej podpory.

Sme toho názoru, že princíp zásluhovosti do sociálnych dávok nepatrí, a to zo samotnej podstaty štátnej sociálnej dávky. Z nášho pohľadu ide o nesystémové riešenie, ktoré deformuje systém sociálneho zabezpečenia.

Vyššie uvedené pripomienky považujeme za zásadné a odporúčame zákon vrátiť podľa čl. 102 ods. 1 písm. o) Ústavy Slovenskej republiky.

II. Dvojstupňový rodičovský príspevok diskriminuje určité skupiny obyvateľstva

Zavedenie „dvojstupňového“ rodičovského príspevku v závislosti od toho, či rodič poberal materské, sa nedotkne len tých oprávnených osôb, ktoré neboli nemocensky poistené, a teda neodvádzali do systému nikdy. Tento systém dvojstupňového rodičovského príspevku sa tak znovu stane nespravodlivým pre veľkú skupinu obyvateľstva.

1. Vyšší rodičovský príspevok sa nevyplatí oprávnenej osobe, ktorá v rozhodujúcom období v zmysle § 48 a nasl. zákona č. 461/2003 Z. z. nesplní podmienku nemocenského poistenia najmenej 270 dní.

V praxi pôjde o širokú skupinu obyvateľstva, ktorému chýbalo napr. len pár dní na vznik nároku na materské. Môže ísť o matky (a iné oprávnené osoby), ktoré dlhodobo pracovali, odvádzali do

systemu ale zrovna v posledných dvoch rokoch nespĺnili podmienku byť nemocensky poistené najmenej 270 dní.

2. Vyšší rodičovský príspevok sa nevypláti oprávnenej osobe, ktorá z objektívnych dôvodov nie je povinne nemocensky poistená alebo dobrovoľne nemocensky poistená osoba podľa § 14 zákona č. 461/2003 Z. z.

V praxi môže ísť o matky, ktoré sa starajú o zdravotne postihnuté deti a nemôžu byť z objektívnych dôvodov povinne nemocensky poistené v zmysle § 14 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. To znamená, že nie sú zamestnané ani samostatne zárobkové činné osoby z dôvodu starostlivosti o dieťa. Rovnako týmito objektívnymi dôvodmi môže byť finančná situácia rodiny, ktorá bráni tomu, aby táto osoba bola dobrovoľne nemocensky poistená v zmysle § 14 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.

V praxi môže ísť aj o matky-šudentky, ktoré nespĺnili podmienku nároku na materské.

3. Ďalej nárok na vyšší rodičovský príspevok nebudú mať tie matky (a iné oprávnené osoby), ktorým pracovný pomer skončil v čase starostlivosti o prvé dieťa a pri druhom (mladšom) dieťati nespĺnia podmienky nároku na materské v zmysle § 48 zákona č. 461/2003 Z. z.

V praxi ide o oprávnené osoby, matka s dvoma a viac deťmi, ktorá poberala materské pri prvom dieťati – pretože pred narodením prvého dieťaťa bola nemocensky poistená najmenej 270 dní, avšak počas starostlivosti o prvé dieťa prestala vykonávať zárobkovú činnosť (skončil jej napr. pracovný pomer na dobu určitú). Pri narodení druhého dieťaťa už nemocensky poistená nebola a nevznikol jej tak nárok na materské pri druhom dieťati. Nemá tak nárok na vyšší rodičovský príspevok podľa návrhu zákona.